

การวิจัยเรื่อง	การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงพยาบาล ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพการรักษา		
ชื่อผู้วิจัย	ดร.ปรีชญา ครูเกษตร	หัวหน้าโครงการ	สัดส่วนการทำวิจัย 70%
	นายณัฐพันธ์ อนุสรณ์ทรงกูร	ผู้ร่วมวิจัย	สัดส่วนการทำวิจัย 30%
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา		
ปีที่วิจัย	2559		

บทคัดย่อ

การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงพยาบาล ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพการรักษา กรณีศึกษา พื้นที่พักคอยและห้องพักรักษาตัวผู้ป่วย ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งประเด็นไปที่การศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้พื้นที่ เพื่อช่วยให้ผู้ออกแบบดำเนินไปตามจุดประสงค์และประหยัดเวลาในการศึกษาพฤติกรรมและส่วนประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ศึกษากิจกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่พักคอยและห้องพักรักษาตัวผู้ป่วย ที่จำเป็นต่อการสนับสนุนกิจกรรมพฤติกรรมการใช้สอยสำหรับผู้รับบริการ ศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพของกลุ่มผู้รับบริการ ของพื้นที่พักคอยและห้องพักรักษาตัวผู้ป่วย และเปรียบเทียบทัศนคติและความพึงพอใจต่อการรับรู้ของกลุ่มผู้ใช้บริการกับกลุ่มนักออกแบบ เพื่อหาข้อสรุปแนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงพยาบาล ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพการรักษา

การวิจัยนี้มีเป้าหมายในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการวัดการรับรู้ของคน ต่อสภาพแวดล้อม เพื่อใช้ในการออกแบบ โดยใช้พื้นที่พักคอยและห้องพักรักษาตัวผู้ป่วยภายในโรงพยาบาลเป็นกรณีศึกษา โดยมีสมมติฐานที่ว่า “การประเมินการรับรู้สภาพแวดล้อมในอาคารของกลุ่มผู้รับบริการ เช่น ความผ่อนคลาย ความตื่นตัว ความชื่นชมยินดี ความเป็นเอกลักษณ์ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเชิญชวน ที่มีความสอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคล จะสามารถตรวจสอบกับวัตถุประสงค์ของผู้ออกแบบได้” โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการอธิบายลักษณะความพึงพอใจ และการสร้างแบบจำลอง (Plan 3d และ Out-Patient Waiting Hall and Ward Simulation 3d) ในการทดสอบลักษณะบรรยากาศและการออกแบบที่ดี ด้วยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมถึงการวิจัยเชิงปริมาณในการวิเคราะห์และสรุปผล โดยใช้นักออกแบบ ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเป็นกลุ่มตัวอย่าง และใช้หลักการประเมินผลสภาพแวดล้อมหลังการเข้าใช้พื้นที่ (POE) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความพึงพอใจต่อการออกแบบในแต่ละประเด็นคือ ความรื่นรมย์ ตื่นเต้น ผ่อนคลายและเร้าใจ และประเด็นการออกแบบคือรูปแบบ/ชนิด/สีของแสง สี/ความเข้มของสีที่ใช้ในการตกแต่ง รูปทรงขององค์ประกอบ/วัสดุ/ลวดลายที่ใช้ในการตกแต่ง การจัดเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่ง สไตส์การตกแต่งแบบสมัยใหม่และดั้งเดิม สไตส์การตกแต่งแบบตะวันตกและตะวันออก ซึ่งแต่ละประเด็นทำให้แต่ละมิติมีความแตกต่างกัน และการรับรู้แตกต่างกัน จึงใช้ แบบจำลอง (Plan 3d และ Out-Patient Waiting Hall and Ward Simulation 3d) ที่สร้างขึ้นเพื่อพิสูจน์การรับรู้และความพึงพอใจของคน เนื่องจาก POE มีกรอบงานที่จำกัด

ผลการศึกษาพบว่า คนส่วนใหญ่มีความต้องการด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในแต่ละประเด็น คือ การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน ควรเน้นการสร้างบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลายและรื่นรมย์ มากกว่าความรู้สึกตื่นตัวและเร้าใจ โดยการใช้แสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ในการ

ตกแต่งบริเวณโดยรอบ ลักษณะรูปแบบการใช้แสงควรเป็นแบบกระจายไปทั่วบริเวณ โดยให้มีน้ำหนักของแสงเท่าๆ กัน และใช้แสงสีขาวเพื่อการมองเห็นที่ชัดเจนและความสะดวกในการใช้พื้นที่ การใช้สีในการตกแต่งพื้นที่ควรเน้นสีโทนเย็น ที่มีการใช้สีขาวผสมในการตกแต่งผนัง เพอร์นิเจอร์ เป็นต้น เพื่อเป็นการลดค่าของสีให้มีความนุ่มนวลมากขึ้น และกระตุ้นความรู้สึกของผู้ใช้พื้นที่ด้วยการออกแบบทางเข้าให้มีรูปแบบการเข้าถึงที่มีความซับซ้อนในพื้นที่พักคอย โดยใช้เพอร์นิเจอร์หรือการแบ่งส่วนที่ซับซ้อน และใช้ลวดลายในการตกแต่งเพอร์นิเจอร์ที่ค่อนข้างมากหรือของตกแต่งอื่นๆ เช่น รูปภาพ น้ำตกขนาดเล็ก ต้นไม้ แจกัน เป็นต้น แต่ในส่วนห้องพักผู้ป่วยควรมีลักษณะความซับซ้อนในการตกแต่งแบบเรียบง่ายจะให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล และผ่อนคลายมากกว่าการจัดความซับซ้อนในพื้นที่มาก อีกทั้งลวดลายควรมีการตกแต่งที่น้อยเพื่อความผ่อนคลายของผู้ป่วย การออกแบบพื้นที่พักคอยและห้องพักผู้ป่วยในประเด็นการออกแบบเพอร์นิเจอร์ เน้นการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติในการตกแต่ง ขนาดของพื้นที่ควรพอเหมาะกับจำนวนผู้ใช้ ไม่ควรใหญ่มากเกินไป ทั้งนี้แนวทางการเลือกสีสไตล์ในการตกแต่งพื้นที่พักคอยควรเน้นสไตล์ตะวันออกแบบดั้งเดิม โดยแนวทางดังที่ได้กล่าวมานี้มีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ทุกประเภท แต่ในส่วนพื้นที่ห้องพักผู้ป่วยนั้น ควรเน้นสไตล์สมัยใหม่